

ကညီဂွံဝိခွဲးယာ်ကရူာ်

မၤနီၣ်မၤယါတၢ်မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးပုၤဂ့ၢ်ဝိခွဲးယာ်လၢကီၢ်ပယီၤခိၣ်န့ၣ်သဝီပုၤ

လံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤထီၣ်ဒါပယီၤသးမိၤစီရိၤအတၢ်စးထီၣ်သ့ဝဲတၢ်ထၢသးသဲးစးတၢ်ဘျၢ

လါမးရှး ၆ သီ, ၂၀၂၄ နံၣ်

ဖဲ လါဖျၢၣ်တြူၤအါရံၣ် ၁၀ သီ, ၂၀၂၄ နံၣ်န့ၣ်, ပယီၤသးမိၤစီရိၤဘိးဘၣ်ရၤလီၤဝဲဒၣ်လၢ ကစးထီၣ်သ့ဝဲဒၣ် ၂၀၁၀ နံၣ် ကမျါ အတၢ်န့ၣ်လီၤသး အသဲးစးတၢ်ဘျၢန့ၣ်လီၤ. လၢသဲးစးတၢ်ဘျၢဝဲအံၤအပူၤန့ၣ် ပိာ်ခွါလၢအသးနံၣ်အိၣ်ဝဲ ၁၈ နံၣ်တုၤလၢ ၃၅ နံၣ် ဒီးပိာ်မုာ်လၢအသးနံၣ်အိၣ်ဝဲ ၁၈ နံၣ်တုၤလၢ ၂၇ နံၣ်န့ၣ် ကဘၣ်န့ၣ်လီၤကဲဝဲသး ၂၄ လါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲသး အဆၢက တီၢ်လၢပိာ်မုာ်ဒီးပိာ်ခွါလၢ အအိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့သ့တဖၣ်အဂီၢ်တခါ တၢ်မၤအါထီၣ်အီၤ တုၤ ၃၆ လါ ဒီးပိာ်မုာ်ကဲ သးအသးနံၣ်တခါ အါထီၣ်တုၤလၢ ၃၅ နံၣ် ဒီး ပိာ်ခွါအသးနံၣ်တခါတုၤလၢ ၄၅ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ပယီၤသးမိၤစီရိၤ ဘိးဘၣ်ရၤ လီၤဝဲဒၣ်လၢ ပုၤဒိၣ်တုၣ်ခိၣ်ပုၤတဂၤလၢလၢ လၢအသးနံၣ်ဒီးအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အကံၢ် အစီဘၣ်လိာ်ဝဲအသး ဒီးသဲးစး တၢ်ဘျၢလၢတၢ်ထုးထီၣ်အီၤန့ၣ် ကဘၣ်န့ၣ်လီၤကဲဝဲသးကိးဂၤဒဲး ဒီးတနီၣ်အတၢ်ပူၤန့ၣ် ပုၤပိာ်မုာ်ပိာ်ခွါခဲလၢာ်လၢ ကဘၣ် န့ၣ်လီၤကဲဝဲသးအနီၣ်ဂံၢ် အိၣ်တုၤလၢ ပုၤ ၆၀၀၀၀ ဂၤန့ၣ်လီၤ. ကညီဂွံဝိခွဲးယာ်ကရူာ် (KHRG) လၢတက့ၤတတူၢ်လိာ်ဝဲ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဝဲအံၤဘၣ် ဒီးဃုထီၣ်ဝဲထံဂုၤကီၢ်ဂၤပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့တဖၣ်လၢ ကဟံထီၣ်ဖီၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢ အဆိအချ့ ဒ်သိးကဒိသဒါဝဲထံဖိကီၢ်ဖိလၢ ကီၢ်ပယီၤပူၤသ့တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢလံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤအဂၤတဘျၢလၢ အဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်အီၤဖဲ လါဖျၢၣ်တြူၤအါရံၣ် ၁၄ သီအပူၤန့ၣ်, ပယီၤသးမိၤစီရိၤ ဘိးဘၣ်ရၤလီၤဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ထၢသးအံၤတၢ်ကစးထီၣ်အီၤလၢ တၢ်မၤလၢကပီၤဝဲနံၣ်ထီၣ်သီ ဖဲလါအုၤဖြ့ၣ် ၂၀၂၄ နံၣ် ဝံၤအ လီၤခဲန့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂုၤဂုၤ တၢ်အိၣ်သးအနီၣ်ကီၢ်လၢအကဲထီၣ်အသးလၢပျီပူၤတခါ လီၤဆီဝဲန့ၣ်လီၤ. ဒုဖိသဝီဖိလၢအအိၣ် လၢ ကီၢ်ပယီၤမုာ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤသ့တဖၣ် တီၣ်ဖျါထီၣ်လံာ်တၢ်ကဲထီၣ်သး ဘၣ်ဃးဒီးပ ယီၤသးအတၢ်ထၢန့ၣ်ဆူၣ် သးန့ၣ်လီၤ. လီၤကဝီၤသဝီဖိတဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဖဲလါဖျၢၣ်တြူၤအါရံၣ် ၁၄ သီ ၂၀၂၄ နံၣ် ကဘၣ်ဖဲဂီၤခီ ၇း၀၀ နံၣ်ရံၣ် အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ပယီၤသးခိၣ်ချ့သးရ့ၣ် (၄၀၀) အသးဖိသ့တဖၣ် န့ၣ်လီၤဝဲဆူသဝီတ ဖျါလၢ အအိၣ်လၢလၢကဆီကီၢ် ဆၣ်, ဘျးဒဲၣ်ကီၢ်ရံၣ်အပူၤ ဒ်သိးကလဲၤထၢဝဲသးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိအါဂၤဃုာ်ပူၤ ဖျဲးအသးချးဘၣ်ဆၣ် သဝီဖိလၢအဃုာ် တချးဒီးအိၣ်တ့ၢ်သ့တဖၣ်တခါ ပယီၤသးသံကွၢ်အဝဲသ့တဖၣ် ပုၤလၢအမံၤအိၣ်လၢ ပယီၤသးဟံၣ်ဒုၣ်ဃီထၢတၢ်မၤနီၣ်မၤ ဃါအစရီပူၤ ဒီးတၢ်တထံၣ်အီၤသ့တဖၣ်လဲၤအိၣ်ဖဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပယီၤသးလၢအဟဲန့ၣ်သ့တဖၣ်အံၤ ခးစ့ၢ်ကိးဝဲသဝီဖိ တဂၤအိၣ်လၢကျိအဃီ သဝီဖိလၢအအိၣ်တ့ၢ်သ့တဖၣ်ခဲလၢာ်ဃုာ် ထီၣ်ကွံာ်လၢသဝီပူၤန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတနီၣ်လဲၤဃုာ်ဆူ ထံကျိ, တနီၣ်လဲၤဃုာ်ဆူအစံၣ်ဒဲး ဒီးတနီၣ်ဃုာ်ထီၣ်ဝဲဆူကီၢ်ကီၣ်တံာ် အထံဆၢကီၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိလၢအအိၣ်လၢသဝီ လၢအဘျးဖဲန့ၣ်သ့တဖၣ်စ့ၢ်ကိး ပျံၤဝဲပယီၤသးအတၢ်မၤအါမၤ သီအဃီ ဃုာ်ထီၣ်ကွံာ်ဝဲဆူတၢ်လီၤလၢအဂၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤလီၤ ကဝီၤဖိတဂၤစံးဝဲဒၣ်လၢ “သဝီဖိသ့တဖၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢ အတၢ်မုာ်လၢလၢကွံာ် ဒီးဘၣ်တၢ်ဒုးဃာ်အီၤလၢကပီၤပူၤ လၢတ အိၣ်ဒီးတၢ်သဘျၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.”

တချးလၢပယီၤသးမိၤစီရိၤဘိးဘၣ်ရၤလီၤဝဲ တၢ်ထၢသးအသဲးစးတၢ်ဘျၢအံၤ ဖဲလါဖျၢၣ်တြူၤအါရံၣ်ဒ်ဘၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ် သဝီဖိ သ့တဖၣ် တီၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဘၣ်ဃးဒီး ပယီၤသးသ့တဖၣ်အတၢ်ထၢဆူၣ်သးန့ၣ်လီၤ. ဖဲလါယနူၤအါရံၣ် ၂၀၂၄ နံၣ်န့ၣ် ပ ယီၤသးမိၤစီရိၤအထံလီၤကီၢ်ပူၤဝဲၤကျိၤ ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့တဖၣ် ကိးဝဲတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ရိၣ်ဒီးဒုသဝီခိၣ်န့ၣ် ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ လၢ အဃုထၢထီၣ်တ့ၢ်ဃာ်ဝဲလၢဒုလိာ်မုာ်န့ၣ်ကရူာ်, ထီတထုာ်ကီၢ်ဆၣ်, တီအူကီၢ်ရံၣ်အပူၤသ့တဖၣ် ဒီးဟ့ၣ်လီၤဝဲတၢ်က

လှိုလှို ကထာဝရသီလိလှိုဟံဂ်ဒုဂ်အဒုဂ်တဆံအကျိန့ဂ်တဂ၊ လကနုဂ်လီကဲဝဲပယီသုးန့ဂ်လီ၊ အဝဲသ့ဂ် ထာန့ဂ်ဝဲသ
ဝီဖိခဲလင် ၁၂၀ ဂ၊န့ဂ်လီ၊ လသဝီအစုဂ်တဂ်လွံဂ်ဖျာဂ်အပူဂ်န့ဂ် တဂ်ကိးဖိဂ်ဝဲသဝီဖိခဲလင်လ၊ သဝီအသီခါဖျာဂ်ပူ ခိးပု၊
လတဂ်ဘုးဘဂ်အမဲသ့ဂ်တဖဂ်န့ဂ် ဘဂ်တဂ်တီဂ်ထီဂ်အီလ၊ ပယီသုးအသီလ့ဂ်ပူခိး က့ကိးကွံဂ်အီန့ဂ်လီ၊ ဟံဂ်ဒုဂ်
လအအိဂ်တဂ်သ့ဂ်တဖဂ်တခီ ဘဂ်ဟ့ဂ်ဝဲစ့န့ဂ်လီ၊ သဝီဖိလအအိဂ်လ၊ သဝီအိဂ်ဘုးအိဂ်တဂ်ဖဲန့ဂ်သ့ဂ်တဖဂ်စ့ဂ်ကိး ဗုဂ်
ထီဂ်ကွံဂ်ဝဲဒ်သိးကဗုဂ်ပူဖျးအသးလ၊ ပယီသုးအတဂ်ထာဆူဂ်သုးအံ၊ န့ဂ်လီ၊

တဂ်ဟူးတဂ်ဂဲလအတဖိးသဲစး ခိးလုဂ်သ့ဂ်ခါပတဂ်ဟီဂ်ခိဂ်ဒီဖျာဂ်တဂ်သိဂ်တဂ်သီတဂ်ဘျာ

တဂ်ထာသုးန့ဂ် မ့ဂ်ဝဲပုတဂ်စုဂ်စုဂ်အမူအဒါ လကဘဂ်နုဂ်လီမတဂ်လအထံအကီဂ်အဂီ ခိအမ့ဂ်တဂ်နုဂ်လီကဲဝဲသုး ခိ
တဂ်သိဂ်တဂ်သီသဲစးတဂ်ဘျာအိဂ်ဝဲအသိးန့ဂ်လီ၊ ခိတဂ်အိဂ်မူလုပိဂ်မထွဲတဂ်လံဝဲအသိး တဂ်တူဂ်လိဂ်ဝဲထံကီဂ်တ ဘဂ်အ
တဂ်ထာသုးသဲစးသန့န့ဂ် သန့ထီဂ်အသးလတဂ်လိဂ်အဖိခိဂ်၊ ထံဖိကီဂ်ဖိကမုဂ်တဂ်ဘဂ်တဂ်ဘာအဂီ၊ ခိးတဂ်ပာဖျာထီဂ်
တဂ်သးတီလထံဖိကီဂ်ဖိကမုဂ် ခိးထံကီဂ်ပဒိဂ်ပပုဂ်သ့ဂ်တဖဂ်အဘာဂ်စါန့ဂ်လီ၊ တဂ်အံဘဂ်ထွဲလိဂ်ဝဲအသးခိး ပုတဖ
တဒုဂ်အတဂ်ဟံးထီဂ်ဖိဂ်ထီဂ်တဂ်စုကဝဲ၊ လတဂ်ဒီသဒါလီအသးသမူ၊ အသုးသ့ဂ်လကပီ၊ အပုတဝ၊ အတဂ်အိဂ်မူခါ
ဆူမဲဂ်ညါ ခိးတဂ်လကဟဲမပျဲမဖျးအထံအကီဂ်လ၊ တဂ်ချာသ့ဂ်တဖဂ်အဂီန့ဂ်လီ၊ ပယီသုးမိစိရိတဖအံ၊ တခိးန့ဂ်
ဘဂ်ထံဖိကီဂ်ဖိကမုဂ်အတဂ်ဆိဂ်ထွဲ၊ တအိဂ်ခိးတဂ်စိတဂ်မိလအဖိးသဲစး၊ ခိးတအိဂ် ခိးတဂ်န့ဂ်ပဘဂ်ဟီဂ်ကဝီလလ၊
ပု၊ပု၊ ခိသိးကန့ဂ်ပဘဂ်တဂ်လအဖိးသဲစး ခိးထုးထီဂ်သဲစးတဂ်ဘျာသ့ဂ်တဖဂ်၊ ပာဗုဂ်ခိး တဂ်စးထီဂ်သ့ဝဲ ၂၀၁၀ နံဂ် က
မုဂ်တဂ်နုဂ်လီကဲသုးအသဲစးတဂ်ဘျာအံ၊န့ဂ်ဘဂ်၊ လဟီဂ်ခိဂ်ဒီဘုဂ်အပတဂ်န့ဂ်၊ တဂ်ဂုဂ်လိဂ်ဘီလိဂ်ခိးတဂ်သံကွံဂ်အိဂ်ထီဂ်
ဝဲ ဘဂ်ဗးခိးသုးမိစိရိအံအတဂ်စိကမိပုဂ်တုဂ်န့ဂ်လီ၊ တဂ်ထံဂ်န့ဂ်တဂ်အဒါ ဘဂ်ထွဲခိးတဂ်အံသ့ခိဖျိ တဂ်ကရကရိဘဂ်
ထွဲသ့ဂ်တဖဂ်အတဂ်ဂုဂ်လိဂ် လကတူဂ်လိဂ်ဝဲပယီသုးမိစိရိအံ၊ လ၊ လီကဝီ၊ခိးထံဂုကီဂ်ဂ၊ တဂ်အိဂ်ဖိဂ်ရိဖိဂ်သ့ဂ်တဖဂ်
အပူမ့ဂ်ဂု၊ ဘီမ့ဂ်စုဂ်ကရပုဟီဂ်ခိဂ်ဖိခဲးယာ အပု၊ ကူဂ်လိဂ်တဂ်ကရ၊ တဂ်ဘဂ်တဂ်ဘာအပုကူဂ်လိဂ်တဂ်ကရ၊ ခိး
ဘျီဂ်ရိဖိဂ်အတဂ်ထီဒါဝဲ ပယီသုးမိစိရိအတဂ် ဟံးန့ဂ်ဆူဂ်ထံကီဂ်တဂ်စိတဂ်မိဖဲ ၂၀၂၁ နံဂ်အပူမ့ဂ်ဂု၊န့ဂ်လီ၊

လ၊န့ဂ်အမဲဂ်ညါ ခိဘဂ်တဂ်ပာဖျာထီဂ်အီလ၊ KHRG အါစုအါဘျီလံ ခိးဟီဂ်ခိဂ်ဒီဘုဂ်အပုတဝ၊အါမး တတူဂ်လိဂ်ဝဲဘဂ်
အသိးန့ဂ် ပယီသုးမိစိရိအတဂ်ဟူးတဂ်ဂဲလသ့ဂ်တဖဂ်န့ဂ် လဲကပာဝဲတဂ်ဘျာခိဂ်သ့ဂ်ဘဂ်ထွဲ ခိးပုဟီဂ်ခိဂ်ဖိန့ဆာဂ်သ့ဂ်
တဖဂ်အဃိ မ့ဂ်ဝဲတဂ်လအတကြးတဘဂ်ခိးတဖိးသဲစးဘဂ်န့ဂ်လီ၊ ပယီသုးမိစိရိအတဂ်ထာသုးအံ၊ မ့ဂ်ဒ်သိးကသ့ဝဲ
ထံဖိကီဂ်ဖိကမုဂ်သ့ဂ်တဖဂ် လကမလဲထီဂ်ဝဲအတဂ်မကမဂ်ကွီဂ်မ့ဂ်အသန့ ခိးမ၊န့ဂ်ဆူဂ်ဝဲပုလတဂ်ထာ န့ဂ်ဆူဂ်အီ၊
လ၊သုးပူသ့ဂ်တဖဂ် လကမကမဂ်ဝဲပုဂုဂ်ဝဲခဲးယာခိးကွီဂ်မ့ဂ်အါအါသီသီသ့ဂ်တဖဂ် လအကစာက လုဂ်ဒဂ်ဝဲအဖိခိဂ်
န့ဂ်လီ၊ စးထီဂ်လတဂ်ဘိးဘဂ်ရလီ၊ လတဂ်ကစးထီဂ်သ့ဝဲသဲစးတဂ်ဘျာအဝဲအံ၊န့ဂ် ပုသ့ဂ် စာသးဘီဂ်လအကယက
ယ၊ လထံကီဂ်ဒီတဘဂ်ညါအပူ၊ ပာဗုဂ်ခိးကညီကီဂ်စဲဂ်န့ဂ် ဗုဂ်ထီဂ်ကွံဂ်ဝဲလအဒုသဝီ တဂ်အိဂ်တဂ်ဆိးအလီဂ် ခိးခိဃီဝဲ
ဆူယီကီဂ်တကပ၊ ခိဖျိအဝဲသ့ဂ်ပျာဝဲလတဂ်ကဖိဂ်အဝဲသ့ဂ်၊ ဒုးဗာအဝဲသ့ဂ် ခိးခိဖျိအဝဲသ့ဂ် တအဲဂ်ခိးန့ဂ်လီကဲပယီ၊
သုးဘဂ်အဃိန့ဂ်လီ၊ UNHCR အလံဂ်နဲဂ်ကျဲအပူန့ဂ်ပာဖျာဝဲဒဂ်လ၊ ပုတ ဂ၊စုဂ်စုဂ်လအဗုဂ်ဖျးသုး မ့တမ့ဂ် ပဒုဂ်ပူဖျး
အသးလတဂ်နုဂ်လီကဲသုးန့ဂ် ဗုထီဂ်ဝဲတဂ်အိဂ်ကဒုအခဲးအယာ သ့ဝဲန့ဂ်လီ၊ ဟီဂ်ခိဂ်ဒီဖျာဂ်အပုတဝ၊ထီဒါစ့ဂ်ကိးဝဲ ဒုး
ယ၊ဂုဂ်တဂ်ဟူးတဂ်ဂဲလပုတဂ်တအဲဂ်ခိးမ၊ဘျးစဲအသးဘဂ် ခိဖျိအတဘဂ်လိဂ်ဝဲအသးခိး ပုဟီဂ်ခိဂ်ဖိန့ဆာဂ်ဂံဂ်ခိဂ်
ထံးတဂ်ဘျာဘဂ် ခိးတဂ်ဟ့ဂ်ဝဲတဂ်စံဂ်ညီဂ်ဆူပုလအစံဂ် ဖျိးသုးခိး ဗုဂ်ပူဖျးလတဂ်နုဂ်လီကဲသုးန့ဂ် ဘဂ်တဂ်ပာနီဂ်
အီဒါတဂ်မအါမသီတဂ်သ့ဝဲစ့ဂ်ကိးန့ဂ်လီ၊ တဂ်အံဘဂ် ထွဲဝဲခိးတဂ်အိဂ်သးလကီဂ်ပယီ၊န့ဂ်လီ၊

အါနွှ်အနွှ်, တၢ်မၤဆူဝဲပုၤတၢ်ဂၤဒ်သိးကမၤသံတၢ် မ့တမ့ၢ်သ့ဝဲတၢ်စုဆူဝဲခိၣ်တကးလၢအဂ့ၢ်အဂၤသ့တဖၣ်, ဒ်သိးကဘၣ်သဂၢ်ဒီးတၢ်လီၤပျံၤလီၤဘၣ်ယိၣ် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဒ်ဘၣ်ထံးဒီးတၢ်သံတၢ်ပုၤ, မ့တမ့ၢ်ဒ်သိးကန့ၣ်လီၤပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်လၢတၢ်ဒုးလၢအဝဲသ့ဝဲထီၣ်ဒါဝဲအပူၤန့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ခိၣ်ဖိမဲာ်ဆုး ဒီးမၤဆံးလီၤစ့ၤလီၤဝဲပုၤတၢ်ဂၤအသူးသ့ဝဲ လၢကပီၤန့ၣ်လီၤ. ပယီၤသုးမိၤစိရိၤအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအအၢသီသီ လၢပုၤလၢတၢ်ထၢန့ၣ်အိၣ်လၢသုးပူၤသ့ဝဲတဖၣ်ကဘၣ်မၤဝဲ, ဒီးအဝဲသ့ဝဲအတၢ်တဒိးန့ၣ်ဘၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်အတၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢလၢပုၤပုၤဘၣ်န့ၣ် ဟ့ၣ်အါထီၣ်တၢ် တူၢ်ဘၣ်လၢအတမ့ၢ်တလၢသ့ဝဲတဖၣ်, ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ခိၣ်ဖိမဲာ်ဆုး, ဒုးလီၤသုးသ့ဝဲလၢကပီၤ ဒီးထီၣ်ဒါလိာ်ဝဲအသးဒီး သဲစးနီၢ်ဂီၢ် ၃ (၁) ၈ လၢအအိၣ်လၢ ၁၉၄၉ ယနံၤဘၣ်အလံာ်ဃံးဃုာ်လွံၢ်ဘၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဃုထီၣ်ဒ်သိးထံဂုၤကီၢ်ဂၤကမၤပံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအဆိအချ့ဒီးတုၤလီၤတီၤလီၤ

ပယီၤသုးမိၤစိရိၤအခိၣ်အန့ၣ်သ့ဝဲတဖၣ် သ့ဝဲညါဝဲဒုၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ် ဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိာ်ဘၣ်သဲးစးတၢ်ဘျၢသ့ဝဲတဖၣ်ဘၣ်ဆၣ်သန့က မၤကမၢ်ဝဲဒီဖျိမၤန့ၣ်ဆူဝဲထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်သ့ဝဲတဖၣ် လၢကန့ၣ်လီၤသုးဒီးပၣ်ဃုာ် ပၣ်ဂီၢ်လၢတၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်သ့ဝဲတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အိၣ်သးအခဲအံၤအပူၤန့ၣ် တၢ်ထၢသုးအံၤမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤကတဲာ်ကတီၤသး ဒီးတၢ်မၤအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒုးယၤကီၢ်မ့ၢ်, ကီၢ်မ့ၢ်ထီၣ်ဒါပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိန့ၣ်ဆၣ်, ဒီးတၢ်မၤသံလီၤ တူၢ်ကလုာ်အမိၢ်လံာ်မိၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျိထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်လၢတၢ်ထၢဆူဝဲအိၣ်လၢသုးဒ်သိးကမၤကမၢ်ကီၢ်မ့ၢ်သ့ဝဲတဖၣ် အတၢ်သ့ဝဲဒိၣ်သးဖျိးထီၣ်ဝဲတၢ်မၤကမၢ်အသူးသ့ဝဲလၢကပီၤအဃိ ပယီၤသုးမိၤစိရိၤအတၢ်မၤဆါပယွဲ ဒီးတၢ်မၤ ပျံၤမၤဖုးသ့ဝဲတဖၣ် ကဟဲအါဒိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ထဲတၢ်လီၤပျံၤလီၤဘၣ်ယိၣ်အဝဲအံၤန့ၣ် ကဟ့ၣ်ဝဲတၢ်အခွဲးဒ်သိး တၢ်ကလိာ်ကီၢ်ဝဲ သုးခိၣ်ဒိၣ်စိမ့ၢ်အိၣ်လဲာ်ဒီးအပုၤလၢအဖိလၢာ်သ့ဝဲတဖၣ် ဒီဖျိအမ့ၢ်ဝဲပုၤလၢအရဲၣ်ကျဲၤ, ကတဲာ်ကတီၤ ဒီးဒုးအိၣ်ဝဲတၢ်ထၢသုးအကွၢ်အဂီၢ် လၢအမၤဘၣ်ဒိဝဲယနံၣ်ဘၣ်လံာ်ဃံးဃုာ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီဖျိထံလီၢ်ကီၢ်ပုၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၤ လၢအကဲထီၣ်အသးတပယုာ်ဃီ ဒီး ၂၀၂၁ နံၣ်သုးဟံးန့ၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤ လၢတဖိးသဲးစးဘၣ်အဃိ ပယီၤသုးမိၤစိရိၤအံၤတအိၣ်ဝဲဒီးစိကမီၤဖိးသဲးစးလၢ ကသ့ဝဲထံကီၢ်တၢ်ထၢသုးသဲးစးတၢ်ဘျၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. KHRG အိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီဒိၣ်မးလၢ တၢ်သဘံၣ်သဘၣ်အံၤကနးဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ်အလီၢ် ဒီးလုၤတက့ၤတတူၢ် လိာ်ဝဲပယီၤသုးမိၤစိရိၤအသန့အသီ လၢအမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဃုထီၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်သ့ဝဲတဖၣ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ် ဒ်သိးက န့ၣ်လီၤပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်လၢ အတၢ်မၤကမၢ်ကီၢ်မ့ၢ်တၢ်ကူၣ်ကျဲၤအပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ထံဂုၤကီၢ်ဂၤပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ဝဲတဖၣ် ကြးပံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအတုၤလီၤတီၤလီၤ ဒ်သိးကပတုာ်ဝဲ ပယီၤသုးမိၤစိရိၤအတၢ်မၤအမၤသီဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်သ့ဝဲတဖၣ်, ဒီသဒါထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤသ့ဝဲတဖၣ်, လူၤပိာ်ထွဲပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်အပတီၢ်လၢအအိၣ်ကွဲးလီၤဃာ်အသး လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ်သဲးစးတၢ်ဘျၢလၢအဘၣ်ထွဲသ့ဝဲတဖၣ်အပူၤ, ဒီးလူၤပိာ်ထွဲတၢ်ဃုထီၣ်ဒ်လၢလၢအသိးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

- ဟးဆုးဝဲ တၢ်ဟ့ၣ်စိကမီၤလၢအဖိးသဲးစးတမံၤဂ့ၢ်တမံၤဂ့ၢ်ဆူ ပယီၤသုးမိၤစိရိၤဒီး အတၢ်သိၣ်တၢ်သီသဲးစးတၢ်ဘျၢသ့ဝဲတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဟးဆုးမၤသကိးတၢ်ဒီးပယီၤသုးမိၤစိရိၤ လၢဒုးယၤဂ့ၢ်ဝီမ့ၢ်ဂ့ၢ်, မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, ဒီးလၢတၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိာ်ဘၣ်အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤမ့ၢ်ဂ့ၢ် လၢအမၤစၢၤဝဲပယီၤသုးမိၤစိရိၤ ဒ်သိးကဆဲးမၤပယွဲဝဲ ထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်သ့ဝဲတဖၣ်အခွဲးအယာ်န့ၣ်တက့ၢ်.

- ဆီဉ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်ခါတၢ်ဃိထံသ့ဉ်ညါ, ကွီၢ်ဘျီဉ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ဉ်တဖၣ် ဒီးဃုထံဉ်န့ၢ်ကျိၤကျဲအသီ သ့ဉ်တဖၣ် ဒ်သိးတၢ်လိာ်ကွီၢ်ဝဲသုးမိၤစိရိၤအခိဉ်အန့ၢ် လၢအမၤကမၣ်ဝဲကွီၢ်မွၢ်အာအာသီသီသ့ဉ်တဖၣ် ကသ့ အဂီၢ်န့ဉ်တက့ၢ်.
- ဆီဉ်သုးထီဉ်ထံကီၢ်အိဉ်ဘူးအိဉ်တံၢ်သ့ဉ်တဖၣ် ဒ်သိးအခိဉ်အန့ၢ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ဉ်တဖၣ် သုတၢ်တြီဃာ်ဝဲ ပုၤလၢအလဲၤဃုၢ်အိဉ်ကဒုလၢ အကီၢ်ပုၤသ့ဉ်တဖၣ်တဂ့ၤအဂီၢ်န့ဉ်တက့ၢ်. ဟ့ဉ်ဂံၢ်ဟ့ဉ်ဘါစ့ၢ်ကီးအဝဲသ့ဉ်ဒ် သိးကမၤသကီးတၢ်ဒီးတၢ်ကရၢကရိလၢ အမၤတၢ်လၢကီၢ်ဆၢသ့ဉ်တဖၣ် ဒ်သိးကဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်ဆီဉ်ထွဲမၤစၢၤဒီး တၢ်ဒီသဒါအကျိၤအကျဲ လၢပုၤလၢအဃုၢ်အိဉ်ကဒုသ့ဉ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ဉ်တက့ၢ်.
- ဟ့ဉ်အါထီဉ်ကျိဉ်စ့တၢ်ဆီဉ်ထွဲမၤစၢၤဆူ လီၢ်ကဝီၤတၢ်ကရၢကရိလၢအမၤတၢ်လၢပျီပူၤဒီးကီၢ်ဆၢသ့ဉ်တဖၣ် ဒ်သိးကမၤစၢၤဝဲထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ် လၢအလိဉ်ဘၣ်တၢ်ဆီဉ်ထွဲမၤစၢၤသ့ဉ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ဉ်တက့ၢ်.

တၢ်ဆဲးကျိး

စီၤနၢၤဒၣ်ဆူ - hsue@khr.org

နီၢ်ဖိလါ - nawpawlah@khr.org